

ANMELDELSER OG LITTERATURNYT

Ved universitetslektor, cand. mag. H. P. Clausen, universitetsadjunkt, cand. mag. Troels Dahlerup, overarkivar, mag. art. Vagn Dybdahl, arkivar, cand. mag. Finn H. Lauridsen, bibliotekar, dr. phil. Helge Søggaard og arkivar, cand. mag. Paul G. Ørberg.

Vilh. la Cour og Hans Stiesdal: Danske voldsteder. Hjørring amt. (Nationalmuseet, 1964). 286 s.

Bindet om Hjørring amt af dette værdifulde værk er skrevet af Vilh. la Cour, der sammen med museumsinspektør Hans Stiesdal har udført undersøgelserne, men i øvrigt er hele Nationalmuseets materiale benyttet og forskellig hjælp modtaget fra mange steder. 13 voldsteder er beskrevet. Af disse er de 2 forhistoriske tilflugtsborge, Aggersborg hører til Trelleborg-typen, og kun 10 er levninger af borge i ordets almindelige betydning. Tallet er lille i sammenligning med antallet af de adelige sædegårde, som har fyldt Vendsyssel i middelalderen, og bogen indeholder derfor ikke nogen opregning af adelsgårdene fra denne landsdel, men giver kun en beskrivelse af de store gårde, hvis levninger endnu fremtræder i terrænet. Kr. Erslev har i *Hist. Tidsskr.* 7, VI, p. 121-129 (1905-06) i en anden sammenhæng peget på de mange små adelsmænd i middelalderens sogne, og det ville have været af værdi at lære de ydre forhold, hvorunder de levede, at kende, men deres gårde har ikke efterladt sig påviselige spor og har næppe adskilt sig meget fra den almindelige bondegård. Hvor meget man må reducere fordringerne til en herremands bolig i denne tid, har Axel Olrik strejft i et foredrag 1895 (trykt i *Danske Studier* 1925, p. 147-55). Hele denne ukendte og ubestemmelige mængde kan dog ikke udelades af overvejelserne, hvis man vil danne

sig et helhedsbillede af »borgene« i Vendsyssel, og på denne baggrund fremtræder de beskrevne voldsteder som betydelige pladser, der har adskilt sig fra alle de andre.

Jordfundene på de beskrevne voldsteder har ikke givet et stort udbytte, og bogens vigtigste resultat er de omhyggelige nivellementer og de samlede oplysninger, den giver om hvert anlæg.

Aggersborg indtager en særstilling, og med rette har Vilh. la Cour ofret et tillæg til den øvrige beskrivelse, hvor han søger at finde forbilledet på typen. Desværre har det store arbejde været delvis forgæves, idet dr. la Cour søger at vise, at disse lejrborge med den pinligt nøjagtige opførelse har deres forgængere i de noget ældre ringvolde i de omliggende lande, men begrundelsen virker ikke overbevisende, og foreløbig må Aggersborg og dens slægtninge henstå som gåder, hvor den primitive jord- og træarkitektur står i den stærkeste modsætning til den raffinerede præcision, hvormed de er bygget.

Helge Søggaard.

Niels Skyum-Nielsen: Blodbadet i Stockholm og dets juridiske maske-ring. (Munksgaard, 1964). 251 s.

Blandt vort fags »obligatoriske discipliner«, hvor så at sige enhver nordisk forsker af format har følt sig forpligtet til at ytre en mening, indtager vist det stockholmske blodbad